

Vyjádření k návrhu na vytvoření nové dílčí kvalifikace „Kopytář“ a „Chovatel koní celostní metodou“

V souvislosti s pokusy o návrh na vytvoření nové dílčí kvalifikace „Kopytář“ (bosý trim) a „Chovatel koní celostní metodou“ (což mimo jiné znamená pohybování koní v režimu 24 hodin/7 dní v týdnu) a jejich zařazení do Národní soustavy kvalifikací si dovoluji sdělit svůj názor:

Žádná dogmata či -ismy v minulosti nepřinesly nic dobrého. Vždy byly za účelem finančního prospěchu určité části společnosti a vždy skončily utrpením zbylých členů společnosti, byť ve jménu dobra. Mysleme tedy na to, že dokonalost neexistuje a nejsme ji stávajícími prostředky schopni zabezpečit. Mějme v tomto smyslu na paměti jinakost každého zvířete, a zejména naši povinnost předcházet u těchto nám svěřených zvířat zraněním, na naši povinnost léčit jejich rány, zmírňovat jejich bolest a utrpení.

Bosý trim:

Pokud zvíře má kopyta kvalitní (správné zavěšení kopytní kosti, strmost kopyta, kvalitní rohovinu...) a zároveň jestliže jeho majitel nemá na koně žádné pracovní nároky a pohybuje ho tak, aby koně nic nebolelo, pak může kopyto zůstat bosé.

Koně, kteří jsou v současné době podkovaní, jsou vždy podkovaní z nějakého obvykle závažného důvodu. Např. z důvodu zranění, vad, nemocí, stáří, plemenné predispozice, pracovního nasazení atd. O jednotlivých příkladech by se dala psát různě obsáhlá pojednání. Podstatné je, že podkování jim zvyšuje welfare, ulevuje od bolesti a někdy je to jediná cesta, jak může kůň vůbec dále žít či být jakkoli využit.

NEMOCI, VADY, DĚDIČNÉ PREDISPOZICE, ZRANĚNÍ

Uvědomme si ale, že jen málo koní má tato dokonalá kopyta, jen málo koní je bez nemocí, vad, dědičných predispozic, zranění, bez pracovního nasazení. Pokud půjde člověk k ortopedovi, že má nějakou vadu či bolest, ortoped ho také nepoše to rozchodit. U koně se rohovina na kopytu opotřebovává více na straně větší zátěže způsobené právě těmito vadami, nemocemi, nebo na opačné straně v případě bolesti, a proto je třeba tyto koně podkovat a dát jim oporu, která nedovolí opotřebovávat kopyto jednostranně. Ví se také, že sbíhavý či rozbíhavý postoj, ostrouhlý sklon kopyta nadměrně zatěžuje šlachy – toto vše lze podkováním upravit a koně ušetřit budoucího utrpení. Při nemocech, jako je schvácení kopyt, je ortopedické podkování jedinou možností záchranu koně a také v budoucnu jeho další jediná šance na přežití. Při zraněních např. nášlapech dochází k vyššímu zatížení zbylých končetin, čili může v těžších případech dojít k zánětu kopytní škáry u ostatních nohou z důvodu nesouměrného zatěžování a následně i k úmrtí. I zde pomáhají podkovy, které dají oporu.

PLEMENNÉ PREDISPOZICE

Důležitým momentem kvality kopyt je i plemenná predispozice. Měkká kopyta trpí ve vlhkých výběžích hnilobou, suchá se v suchých výběžích drobí a lámou. Pokud je tedy kůň chován v jiném prostředí, než ke kterému je přizpůsoben, pak i jeho kopyta je třeba chránit. Všichni nejsme schopni svým koním přizpůsobit svůj život. Příkladem za všechny jsou majitelé horských poníků, kteří se nemohou najednou kvůli koni odstěhovat do hor apod.

ZABEZPEČENÍ DOKONALÉHO PROSTŘEDÍ PRO KONĚ S BOSÝMI KOPYTY

Pokud koně pohybuje - využíváme bez podkov - musíme mu vytvořit dokonalé prostředí. Povrch, po kterém je pohybován, nesmí být tvrdý ani příliš měkký, pohyb nesmí být dlouhodobý ani intenzivní. Pastvina nesmí být tvrdá ani promáčená a musí být dostatečně velká, vybavená různorodým materiálem povrchu a vodním tokem tak, aby podporovala správný růst a kvalitu kopyt. Většina lidí toto nemá možnost pro své koně zabezpečit. Zabezpečit takovéto dokonalé prostředí je většinou mimo možnosti i velmi bohatých majitelů chovů koní.

POKUD NEHCETE KOPYTA KONÍ CHRÁNIT, PAK KONĚ NEVYUŽÍVEJTE

Sedat koni na záda nebo ho používat v zápřahu apod. není pro koně přirozené.

Proto pokud koně chcete používat k ježdění a dalším pracovním činnostem, musíte chránit nejenom jeho kopyta (podkovy, boty), aby nedocházelo k vážným újmám na welfare koně. Není to žádná nová zkušenost, toto bylo ověřeno lidmi již před mnoha staletími.

FINANČNÍ A JINÉ PROSTŘEDKY, ČAS, VĚDOMOSTI, CIT

Mám jen málo důvěry v lidi, kteří jsou obvykle lhostejní k utrpení svých nejbližších, natož aby se dokázali vcítit do toho, co může prožívat zvíře. Bohužel koně nevydávají mnoho bolestných zvuků a nedávají příliš najevo bolest a protřpí tiše mnoho újmy, a pro lidi je to tak snadnější, protože nemusí snášet pohled na utrpení a rádi se utvrzují v přesvědčení, že koně bolí jen máloco. Běžně vidím kolem sebe neléčené rány, přerostlá nebo kroutící se kopyta u koní, jejichž majitelé nemají cit, čas, vědomosti ani finanční a jiné prostředky na to, aby se o koně správně postarali. Běžně vidím majitele jezdící na kulhajících koních nebo koních s manifestovaným jiným onemocněním. Je to velmi nemorální chování. Zapomínají, že zvíře není motorové vozidlo a chování typu „Platím za tebe, tak pracuj“ je dosud na denním pořádku. Přitom všichni tvrdí, jak své svěřence milují. Nu, zvláštní druh lásky.

Většinou je láska ke koním zaměňována s láskou k jízdě na koni. Nedovedu si představit, že ti, kteří nemají finanční prostředky na okování koně jednou za 8 týdnů za 800 Kč budou mít peníze a čas na strouhání koně každých 14 dní za minimálně 400 Kč nebo že by se snad v této věci osobně více angažovali.

VZDĚLÁNÍ A SCHOPNOSTI

Bohužel majitelé také rádi zapomínají, že bosé kopyto se musí strouhat každých 14 dní a úpravy musí být jen nepatrné právě, aby se nenarušovala anatomická rovnováha kopyta a dalších souvisejících struktur a nedocházelo k šokovým změnám v postavení jednotlivých součástí celku. Opět zde hrají hlavní roli lenost, čas, finanční prostředky majitele, vzdělanost majitele v oboru podkovářství či „kopytářství“. Domnívám se, že strouhání kopyt patří do oboru řemesel, která mají již velmi blízko k lékařství v této oblasti těla koně, takže určitě nemůže být svěřeno do rukou kohokoli. Zde hraje hlavní roli perfektní znalost anatomie koně, dokonalé posouzení dispozic jednotlivého zvířete, řemeslná zručnost, celoživotní vzdělávání, cit, odhad. Toto se jistě nedá získat během několika sezení na kurzech bosého trimu.

PRAXE U PŘECHÁZENÍ „NA BOSO“ U KONÍ S „NEDOKONALÝMI KOPYTY“

Co se týče praktických zkušeností majitelů s přecházením koní z podkov na bosý trim, sděluji, že je vykoupeno obvykle krátkodobějším (několik týdnů nebo měsíců) až dlouhodobějším (několik let) utrpením koní, kterým byly sundány podkovy. Pokud tito koně nemají právě ona výše zmíněná dokonalá kopyta, vždy si utrpením projdou. Utrpení bývá o to větší v závislosti na tom v péči jak empatického a vzdělaného majitele, podkováře, „kopytáře“ a veterináře se daný kůň v této době nachází. Krvavá chodidla kopyt, záněty kopytní škáry z ošlapání, úmrtí koně v souvislosti s kolikami, protože se nemohou v této době řádně pohybovat, nejsou žádnou výjimkou. Majitelé obvykle říkají „já vydržím čekat“. Jestli to ale vydrží kůň a jak, to neřeší. Stejně tak odsuzují majitele, kteří sundávají koním na nějakou část roku podkovy pouze z důvodu, aby ušetřili, i když ví, že kůň bude kulhat. Ví se také, že koně, kteří mají například plochá přední kopyta, po přechodu na bosý trim se sice po letech mohou pohybovat za určitých okolností (dokonale vytvořené prostředí, ve kterém se pohybují) téměř bez bolesti, ale již je nelze jakkoli pracovně využívat – pouze se na ně dívat.

Pohyb koní 24 hodin/7 dní v týdnu:

Pokud majitel dokáže koním zabezpečit pohyb 24/7 bez následku utrpení koní, pak je možno tento režim aplikovat.

FINANČNÍ PROSTŘEDKY A NEZBYTNÉ VYBAVENÍ VÝBĚHŮ PRO POHYB 24/7

Kdyby bylo tak jednoduché koním zabezpečit dokonalé prostředí k jejich životu, již by to majitelé dávno udělali. Zabezpečení toho, aby měl výběh dostatečnou velikost (nedal se vypást a nezbyla holá poušť), bezpečnou ohradu, přístřešek či remízek k ochraně proti nepřízní počasí, vodní tok, několik druhů povrchů a druhů vhodných trav a bylin, možnost napájení, oddělených chráněných uvazišť, aby se dal kůň ošetřit a emergency

stáj v případě zranění, je v současné době mimo finanční možnosti většiny majitelů. Pro informaci se jedná o investici minimálně kolem 350000 Kč – 1000000 Kč dle místa bydliště majitele.

NEMOCI

Metabolické nemoci znemožňují pohyb 24/7, neboť tito koně musí mít časově řízenou pastvu. Na základě špatného hospodaření s elektrolyty mají i změněnou termoregulaci, trpí na přehřívání a podchlazování, které se nedá efektivně a bezpečně řešit jejich zadekováním.

PLEMENNÁ PREDISPOZICE

Například horší poníci nemohou být v nížinách na pastvě v režimu 24/7, znemožňuje to jejich vrozená inzulinová rezistence.

STÁŘÍ KONĚ

Obecně snížená imunita, maldigesce, malsorpce, změna termoregulace, potřeba zvýšené péče je kontraindikací pro pohyb starého koně v režimu 24/7

POČASÍ

Kdo viděl, jak koně trpí v horkém počasí, nebo se třesou zimou při větru a dešti a jak se těší, že se schovají do stáji a odpočinou si, nedokáží pochopit, že jiní majitelé svému koni neposkytnou ani přístřešek.

HMYZ

Kontrolu nad hmyzem nelze na volné pastvině také 100% zabezpečit. Záněty, abscesy, nemoci a s tím související utrpení, které způsobuje koním hmyz, se dá také efektivně řešit pouze ve stájích. Zamezení vstupu hmyzu, aby si kůň odpočinul, léčení abscesů či přímo letních vyrážek a dalších alergií je možno pouze v souvislosti s byť částečným ustájením.

ZRANĚNÍ

Zranění těžšího typu lze jen velmi těžko, jestli vůbec, řešit bez ustájení.

PRACOVNÍ VYUŽITÍ

Je známo, že koně pohybovaní v režimu 24/7 nemohou podávat dostatečné výkony, jsou unavení, po zimě i vyčerpaní, neboť přes všechnu péči veškerou svoji energii spotřebují na přežití.

Z výše sděleného vyplývá, že ideál pro koně neexistuje. Správný majitel se musí řídit citem, momentálním stavem svého koně a udělat vše pro to, aby zvíře nikdy zbytečně netrpělo. Bohužel v praxi to tak obvykle nechodí.

Autor článku: Alice Višňáková